חשבון עובר ושב

מאת נעמה פרנקל

מה שלמדתי מהמפקד

אני באמת לא הייתי רוצה לצחוק על המפקד העליון שלי לפחות חודש בשנה, שזה רפול. אבל איך אפשר?

המראיין, בערב ראש השנה, שואל:

— רפול, מי היו גיבורי ילדותך?

רפול: מי שהטביע בי את רישומו בילדות זה היישוב. מה זה היישוב? היישוב זה הכפר, השמירה, ההגנה, העלייה ליישובים חדשים. אז היו מעט, אבל זה היה משהו גדול בשבילי. זה מה שהשקיע בי את המשקע הכבד, ובראש אלו עמד אבי. אבי בעיני לא היה רפתן. הוא גילם בעיני את כל הדברים שהם הגנה, חקלאות, התיישבות, עלייה, בטחון, ציונות.

מה שאני מבין מזה הוא, שההבדל בין גיבורי ילדותו של רפול הוא, שהראשון, היישוב, השאיר פחות רושם מהשני, שזה האב. גם היישוב וגם האב ייצגו את ההגנה, הביטחון, ההתיישבות והשמירה, אבל לאב היתה עדיפות בעניין העלייה והציונות.

נמשיך הלאה:

— רפול, אילו גיבורי ספרים השפיעו עליך?

רפול: היו אז הרבה טרזנים. פנג הלבן ודברים כאלו. זה לא השאיר בי שום דבר. אבל הספרים על ההתיישבות, על אלכסנדר זייד, שהיה מקורב אלינו, השפיעו עלי.

— אף אחד מהכיתה שלך לא ירד לאמריקה?

רפול: מהכיתה שלי? לא! אף אחד מהמושב לא ירד! יש אחד מהכפר שלומד מוסיקה, אבל הוא לא ירד. מזה אני מבין שללמוד מוסיקה זה אמנם לא נקרא לרדת, אבל אולי זה שלב אחד לפני.

אני יודע, אני יודע, זה לא חוכמה מה שאני עושה פה. אני מוציא דברים מהקשרם. תאמינו לי, זה רק מרחמים על המפקד העליון שלי, שאני מוציא דברים מהקשרם.

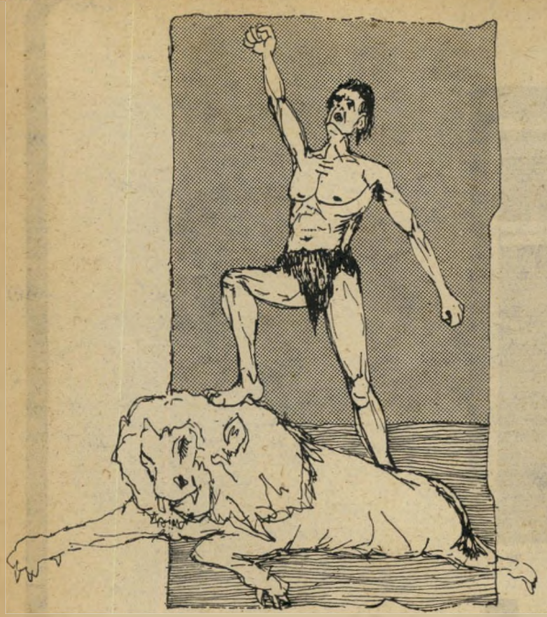

הם לא השאירו שום דבר

ההקשר הרבה יותר גרוע. מה יש, אסור שיהיו לבן־אדם קצת רחמים? כמו שלרפול היו רחמים על פינטו, ככה לי יש רחמים על רפול.

סיפור מאמריקה

אני נורא אוהב את כל הסיפורים האלה על אמריקה — מה שנקרא אצלנו ארצות־הברית — שצצים כל פעם שמת־גלה הצורך. הפעם האחרונה שהתגלה הצורך זה היה בתקופה שבה הפכה פרשת אבו־חצירא לפרשת העיתונות. מייד גירדו מאיזה מקום איזה פרופסור יביאו לי דוגמות מאמריקה.

דווקא לי מתחשק להביא דוגמה מ־אמריקה. מה אתם חושבים היו עושים באמריקה לשר שתופסים אותו בשקר גס? ולא סתם שקר, אלא שקר ששחר הזה חוזר עליו בהתמדה שוב ושוב.

אני מתכוון לשר־האוצר שלנו, האיש הישר הזה, האיש החבר'מן הזה, שכל צוב הזה, האיש החברותי הזה, שכל גורל עם ישראל מונח על כתפיו השפו־פות. האיש הזה משקר, פשוט משקר, שוב ושוב ושוב. אני רוצה שהנקודה ה־זאת תהיה ברורה, בבקשה, לגמרי: שר־האוצר לא „לא מדייק", וגם לא אומר „אי־אמת".

והנה השקר לפניכם: בגליון ערב ראש־השנה של ידיעות אחרונות, בכותרת על שישה טורים בעמוד הראשון החגיגי, יש ציטוט ישר מפי השר: „אחרי הס־כמי־השכר החדשים ברור לי שהשכר הריאלי נשמר". הציטוט הזה מופיע גם בכותרת שישה טורים.

את הדברים האלה אומר שר־האוצר איזה שבוע אחרי שנגיד בנק ישראל, מר ארנון גפני, אמר משהו כמו „גם תו־רדת השכר הריאלי לא תועילה כדי להוריד את שיעור האינפלציה". את הדברים האלה אומר שר־האוצר לא רק באותו היום, אלא אפילו באותו עיתון

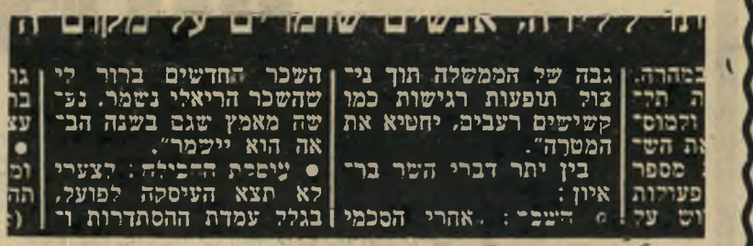

השכר החדשים ברור לי שהשכר הריאלי נשמר. נע־שה מאמץ שגם בשנה הב־אה הוא ייכמר".

● עיסקת הדביזה: לצערי לא תצא העיסקה לפועל, בגלל עמדת ההסתדרות ו־

גבה של הממשלה תוך ני־צול תופעות רגישות כמו קשיים רעבים, יחטיא את המטרה".

בין יתר דברי השר ברי־איון:

● השכר: „אחרי הסכמי

קטעים מ„ידיעות אחרונות" 10.9.80

חדש. פרט לכך „חל השכר קדימה בשיעורים שונים, בהתאם לענפים ו־למקומות־העבודה.

אבל, עליית המחירים הממוצעת בשיעור 132.6 אחוז ב־12 החודשים האחרונים (בהנחה שבאוגוסט יעלה המדד ב־8 אחוזים), כירסמה את מר־בית הישגיהם של השכירים.

גם אם ליקחים בחשבון את עיד־כון מדרגות מס־הכנסה, לרבות ה־עידכון האחרון של חדש יולי, ית־ברר כי השכר הריאלי הפנוי נמוך — אחרי תשלומי מס־הכנסה ודמי־הביטוח הלאומי — ירד במחצית רי־אליים ב־8.2 אחוזים.

ישראל תומר

שום דבר לא עוזר

נו, מה זה עוזר לנו שאנחנו עם עתיק כל־כך ומיוחד כל־כך? מה זה עוזר לנו שאנחנו בעצמנו המצאנו את התנ"ך? מה זה עוזר לנו שההיסטוריה בחרה את ירושלים לבירתנו הקדושה? מה זה עוזר לנו שאנחנו כבר היינו תר־בותיים כשהאנגלים טיפסו על העצים? מה זה עוזר לנו שכמעט בנינו את הפירמידות? מה זה עוזר לנו שאנחנו היהודים היינו הראשונים שהאמינו באל אחד תחת בכמה אלילים? מה זה עוזר לנו היום שנלחמנו בגבורה עצומה נגד האשורים, הבבלים, היוונים והרומים ומי לא, ותמיד הפדסנו בכבוד? מה זה עוזר לנו שעד היום אנחנו מספקים מלא חתני פרס־נובל ופרס־פוליצר ופרס־אוס־קר ופרס־קריניצי? מה זה עוזר לנו, כל זה, כשיש לנו ממשלה כזאת?

מי שלא הבין את הנקודה, יקרא, בבקשה, את הסיפור הבא:

יום אחד באה לארצנו תיירת חמודה וטיילה ברחוב. ראתה התיירת שני שוט־רים ושאלה אותם באנגלית: „wואר יז הגליל סטריט?"

הסתכלו השוטרים אחד על השני, הסתכלו עליה, ומשכו בכתפיים. לא מבי־נים, יענו.

ניסתה התיירת את מזלה בצרפתית: „או סה רו הגליל?"

הסתכלו השוטרים אחד על השני, הסתכלו עליה, ומשכו בכתפיים. לא מבי־נים, יענו.

ניסתה התיירת בגרמנית: „וו יסט הגליל שטראסה?"

הסתכלו השוטרים אחד על השני, הסתכלו עליה, ומשכו בכתפיים. לא מבינים, יענו. הסתכלה התיירת עליהם, משכה בכתפיים והסתלקה.

„נו," אמר שוטר אחד לשני, „ראית את זו? כל כך משכילה, שלוש שפות יודעת — ומה זה עוזר לה?"

שבו יש חשבון מפורט לגמרי שמראה שלא רק שהשכר הריאלי לא נשמר, אלא ירד, ולא בקצת, אלא בהרבה.

במדור „השקל שלך" שבעיתון ידיעות אחרונות עושה העיתונאי ישראל תומר חשבון מפורט על עמוד שלם. מהחשבון הזה מתברר שהאינפלציה בתש"ם היתה 132.6 אחוזים, ועליית השכר הממוצע היתה רק בשיעור 113.5%. מתברר שה־שכר הריאלי בכל ענפי המשק ירד, ורק בענף „פיננסים וביטוח" עלה השכר המ־מוצע. פירוש הדבר, טוען ישראל תומר, שגם אם לוקחים בחשבון גם את חס־כמי־השכר ותוספות־חיוקר ומה לא, ה־שכר הריאלי הממוצע ברוטו ירד ב־10.5%, והשכר חריאלי הממוצע נטו ירד ב־8.2%.

לא יכול להיות שבמשרד־האוצר יש חשבונות שונים לגמרי מהחשבונות של נגיד בנק ישראל ומהחשבונות של ישראל תומר. בטוח שגם לפי החשבונות של מישרד־האוצר ירד השכר הריאלי ב־תש"ם. אז איך מעז שר־האוצר להגיד את ההיפך?

אני לא רוצה לעשות יותר מדי ספקו־לציות, אבל בטוח שאחת הסיבות לזה היא, ששר־האוצר יודע שהחסתדרות הכ־ללית של העובדים בישראל לא תגיד שהוא משקר. להיפך. אם יחסרו למיש־רד־האוצר נתונים על „עליית" השכר הריאלי, תחבר משל ישמח לספק לו אותם. השר הורביץ והמזכ"ל משל הם מזמן באותו עסק.

הגנרלים רוכשים

נסיון קרבי

זה ממש נחמד, פשוט נחמד, איך ש־כוחות ברית ורשה וכוחות ברית נאט"ו עושים להם את התימרונים שלהם ממש באותה שעה ובאותה ארץ. אלפי טנקים ומטוסים, נושאי גייסות ותותחים, נח־תות, רחפות ומסוקים, צוללות, סיירות וספינות טילים, ובתוך כל אלה גם מאות אלפי פיונים נעים קדימה ואחורה, מת־קיפים ונסוגים, ומנצחים, תמיד מנצחים. הגנרלים, בדיוק כמו במלחמה, עומדים מאחורה, במקומות די־בטוחים, מסתכ־לים על כל העסק במשקפות ומעבירים פקודות בטלפונים.

ואתם יודעים כמה זה עולה, כל התרגילים האלה? כמה אוכל! כמה דלק! כמה שעות מנוע! כמה פגזים יירו שם! עכשיו, עם כל הצרות שיש גם במערב וגם במזרח, עם כל האינ־פלציה, האבטלה והאיגודים־המקצועיים החופשיים בפולין, העולם לא יכול להר־שות לעצמו ביזבוז כזה!

אני לא מבין איך זה שהגנרלים הח־שובים לא חושבים על זה. הרי אפשר למנוע את כל הביזבוז הזה, על התימ־רונים. אם הם כבר ממילא כולם באו־תה ארץ, לא רחוקים אחד מהשני. אם הם כבר ממילא שם, כשלחיילים יש אשפות מלאות כדורים, כשהתותחים טעונים והמיכלים מלאים דלק יקר, למה לעשות סתם תימרון, שכמה שלא יהיה דומה למציאות, הוא בסך הכל תימרון! למה לא לעשות ממש מילחמה, שהיא התימרון הכי טוב, שממנו לומדים ה־גנרלים הכי הרבה? במקום להסתער על ביום־אוויב, יסתערו באמת על האו־ייב, לא יירו פגזים יקרים על חביות ריקות אלא על טנקים אמיתיים.

ככה ימנע כל הביזבוז המיותר הזה. הכסף יוצא על מילחמה אמיתית, ולא על מילחמת־דמה. אחר־כך כבר יחפשו וימצאו את כל הסיבות ההיסטוריות והנימוקים הביטחוניים שביגללם פרצה המלחמה בין הכחולים והאדומים, בין הטובים והרעים.